

Konsument
verket · KO

Regler för lekplatser och lekredskap

Alla barn har rätt till lek i en stimulerande, trygg och lämplig miljö.

FN:s konvention om barnets rättigheter understryker att samhällets olika organ ska känna ansvar för ett olycksfallsförebyggande arbete samt möjliggöra för ett aktivt deltagande i samhället för alla barn.

Fastighetsägarens ansvar för lekplatser

Fastighetsägare ansvarar enligt plan- och bygglagen, PBL, för lekplatsens utformning när det gäller säkerhet och tillgänglighet och att dess egenskaper upprätthålls så att inte olycksrisker uppkommer efter hand. Lekredskap och annan utrustning ska vara säkert oavsett tillverkningsår enligt produktsäkerhetslagen, PSL.

När en ny lekplats har uppförts ska en installationsbesiktning utföras av en oberoende person som är kompetent att bedöma överensstämmelse med tillämpliga delar av lekredskaps standarderna SS-EN 1176 och SS-EN 1177.

Kontinuerliga årliga säkerhetsbesiktningar ska sedan utföras av en oberoende person med erforderlig kompetens och det är viktigt att besiktningen dokumenteras så att den vid behov kan verifieras. Planer för besiktning, kontroll, drift och underhåll för varje lekplats ska upprättas och följas. Endast kompetent personal ska utföra underhåll. Förutom den årliga säkerhetsbesiktningen ska ytterligare rutinmässiga visuella kontroller och regelbundna funktionskontroller göras med lämpliga intervall beroende på utformning och slitage enligt SS-EN 1176-7. För redskap som utsätts för stora påfrestningar eller skadegörelse kan dagliga visuella kontroller vara nödvändiga. Dessa kontroller kan göras av fastighetsägaren själv.

Kontroll och besiktning

- Rutinmässig visuell kontroll, beroende på slitage och användning som kan göras av fastighetsägaren själv.
- Månadsvis eller kvartalsvis funktionskontroll av stabilitet och slitage som också kan göras av fastighetsägaren.
- Årlig säkerhetsbesiktning mot relevanta krav i standard av en oberoende person med erforderlig kompetens.

Tillverkarens ansvar för lekredskap

Tillverkare och leverantör av lekredskap har ansvar för att de produkter som de tillhandahåller är säkra enligt PSL. Lekredskapen ska vara märkta med namn och adress till ansvarig tillverkare. Tillverkare och leverantör ska enligt lekredskapsstandarderna bland annat tillhandahålla utförliga anvisningar beträffande redskapets installation, drift, besiktning och underhåll, samt dokumentation om uppfyllelse av standard.

CE-märkning

Lekredskap avsedda för offentlig och gemensam miljö som till exempel lekpark, gemensam lekplats för flerbostadshus eller samfällighetsföreningar ska uppfylla kraven enligt standarderna SS EN 1176 och 1177. Lekredskapen får inte vara CE-märkta. CE-märkta lekredskap är inte avsedda för offentlig miljö.

Lekredskap för offentlig miljö är konstruerade för att klara en avsevärt hårdare belastning och slitage än leksaker. Det är därför mycket viktigt att skilja lekredskap för offentlig och gemensam miljö från till exempel gungor, studsmattor och rutschbanor som är avsedda för privat bruk. Lekredskap för privat bruk definieras som leksaker och ska vara CE-märkta.

Plan- och bygglagen (PBL)

Regler för utemiljön finns i plan- och bygglagen (2010:900), 8 kap. 9§ punkt 5 och 6, samt 10–12 §§ och 15–16 §§. Där finns krav på anordnande av friyta för lek- och utevistelse. Det finns också krav på att lekplatser och fasta anordningar på lekplatser ska underhållas, så att risken för olycksfall begränsas. Dessutom anges att tomter och allmänna platser ska utformas så att de är tillgängliga och användbara för personer med nedsatt rörelse-

eller orienteringsförmåga. Kommunens byggnadsnämnd är tillsynsmyndighet för säkerhet och tillgänglighet på lekplatser inom kommunen.

Boverkets föreskrifter

I Boverkets byggregler, BBR (BFS 2011:6 BBR) finns regler om skydd mot olyckor vid fasta lekredskap på tomter. BBR gäller även vid nybyggnad eller nyanläggning och vid ändring av lekplatser. I avsnitt 8:93 anges att:

Fasta lekredskap ska anordnas så att risken för personskador begränsas. Underlaget till gungor, klätterställningar och dylika redskap ska vara stötdämpande och i övrigt så utformat att risken för personskador vid en olycka begränsas.

Boverkets föreskrifter om tillgänglighet på allmänna platser och andra anläggningar (BFS 2011:5 ALM 2) gäller vid nyanläggning av bland annat lekplatser. Där står att lekplatser ska kunna användas av barn och föräldrar med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga, men samtliga lekredskap behöver inte vara tillgängliga.

I Boverkets föreskrifter om enkelt avhjälpta hinder (BFS 2013:9 HIN 3) som gäller allmänna platser, finns krav på att tillgängligheten på befintliga lekplatser ska förbättras så att personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga också ska kunna använda dem.

Brister som gör det svårt för barn med nedsatt rörelse eller orienteringsförmåga att alls använda lekplatsen samt brister som gör det svårt för föräldrar med nedsatt rörelse eller orienteringsförmåga att vistas på lekplatsen tillsammans med sina barn, bör åtgärdas. (18§)

Produktsäkerhetslagen (PSL)

Produktsäkerhetslagen (2004:451) kräver att varor och tjänster som till exempel säljs eller hyrs ut av näringsidkare till konsumenterna ska vara säkra. PSL gäller även för varor som tillhandahålls i offentlig verksamhet. För en kommun som tillhandahåller lekredskap på lekplatser, tillämpas det som står om näringsidkare i PSL.

Konsumentverket är tillsynsmyndighet över PSL och har till uppgift att utföra kontroller av produkter så att de uppfyller gällande säkerhetskrav.

Europastandarder

De svenska standarderna för lekredskap och stötdämpande underlag SS-EN 1176 och SS-EN 1177 genomför europastandarder som innehåller minimikrav för säkerhet. De används vid bedömning av om en produkt är säker enligt kraven i PBL och PSL. En förteckning av standarderna finns nedan.

Enligt PSL ska lekredskapsstandarderna beaktas vid bedömning av lekredskapens säkerhet. Om en näringsidkare ändå väljer att inte använda sig av standarderna, måste de kunna visa för tillsynsmyndighet att produkten är säker med annan teknisk dokumentation.

Standarder måste dock följas om det finns hänvisningar till dem i en lag eller föreskrift eller om de ingår som underlag vid upphandling. I BBR avsnitt 8:93 hänvisas till standarderna för lekredskap.

Europastandarder för lekredskap och stötdämpande underlag

- SS-EN 1176-1: Lekredskap och stötdämpande underlag
Del 1: Allmänna säkerhetskrav och provningsmetoder.
- SS-EN 1176-2: Lekredskap och stötdämpande underlag
Del 2: Gungor - Kompletterande särskilda säkerhetskrav och provningsmetoder.
- SS-EN 1176-3: Lekredskap och stötdämpande underlag
Del 3: Rutchbanor - Kompletterande särskilda säkerhetskrav och provningsmetoder.
- SS-EN 1176-4: Lekredskap och stötdämpande underlag
Del 4: Linbanor - Kompletterande särskilda säkerhetskrav och provningsmetoder.
- SS-EN 1176-5: Lekredskap och stötdämpande underlag
Del 5: Karuseller - Kompletterande särskilda säkerhetskrav och provningsmetoder.
- SS-EN 1176-6: Lekredskap och stötdämpande underlag
Del 6: Vippgungor - Kompletterande särskilda säkerhetskrav och provningsmetoder.
- SS-EN 1176-7: Lekredskap och stötdämpande underlag
Del 7: Vägledning för installation, besiktning, underhåll och drift - Kompletterande särskilda säkerhetskrav och provningsmetoder.
- SS-EN 1176-10: Lekredskap och stötdämpande underlag
Del 10: Helt inneslutna redskap - Kompletterande särskilda säkerhetskrav och provningsmetoder.
- SS-EN 1176-11: Tredimensionella nätkonstruktioner
- Kompletterande särskilda säkerhetskrav och provningsmetoder.
- SS-EN 1177: Stötdämpande underlag för lekplatsens ytbeläggning - Bestämning av kritisk fallhöjd.

Standardsamling eller delarna var för sig kan köpas från SIS Förlag AB, tel 08-555 523 10 eller e-post. sis.sales@sis.se

Mer information

Mer information om regler för säkerhet och tillgänglighet på lekplatser kan du få från kommunens byggnadsnämnd, byggnadskontor eller motsvarande samt på Boverkets och Konsumentverkets webbplatser.